

János Zolnay

Mestská segregácia a miestne stratégie

Počet Rómov v Maďarsku, ich pomer v rámci celkovej populácie

- 1971: 320,000 (3%)
- 1993: 470.000 (4,5)
- 2003: 570,000 (5,5)
- 2006: viac ako 600.000 (6)

Osady chudobných, rómske osady

- V roku 1971 žilo 66% rómskej populácie v tradičných cigánskych osadách, väčšinou na územiach mimo obce
- V roku 1993 žilo 14% rómskej populácie v osadách chudobných
- V roku 2003 žilo 6% rómskej populácie v osadách chudobných

Miesto rómskych rodín v rámci obce

- V bezprostrednom susedstve rodiny žijú predovšetkým Rómovia
1993 **2003**
30% 56%
- V bezprostrednom susedstve rodiny žijú rómske aj nerómske rodiny
1993 **2003**
30% 22%
- V bezprostrednom susedstve rodiny žijú predovšetkým nerómske rodiny
1993 **2003**
30% 22%

Detská chudoba (%) v mestských a dedinských oblastiach vo vyšehradských krajinách v roku 2006

	Česko	Poľsko	Slovensko	Maďarsko	EU 25
Miera chudoby	10	17	11	12	
Miera detskej chudoby	17	24	17	19	
Miera detskej chudoby v mestských oblastiach	17	15	12	12	19
Miera detskej chudoby v dedinských oblastiach	17	29	20	25	22
Prielom chudoby medzi mestskými a dedinskými oblast'ami	0	14	8	13	3

Typy mestských slumov obývaných zväčša alebo úplne rómskymi rodinami

- Osady na pokraji mesta, vytvorené vyslovene pre Rómov
- Osady bývalých baníkov a priemyselných robotníkov
- Bývalé kasárne
- Oblasti v centre mesta
- Panelové sídliská
- Tzv. „divoké mestské osady“, ktoré vznikli ilegálne alebo napoly legálne v bývalých rekreačných oblastiach

Miestne stratégie posilňujúce segregáciu

- V centrách miest je džentrifikácia spojená so zbúraním alebo rekonštrukciou starých obytných domov a výmenou obyvateľstva; bývalí obyvatelia dostanú sociálne nájomné byty na periférii mestského centra
- V centrách miest je džentrifikácia spojená so zbúraním alebo rekonštrukciou starých obytných domov a výmenou obyvateľstva; bývalí obyvatelia dostanú pomoc, aby získali nový domov mimo mesta v dedinských oblastiach
- V centrách miest je džentrifikácia spojená so zbúraním alebo rekonštrukciou starých obytných domov; nastane vyňatie bývalých obyvateľov, kupujú sa pre nich nové byty alebo sedliacke domy mimo mesta
- Mestské slumy narastajú, ak sa v týchto oblastiach stavajú sociálne nájomné byty
- Mestské slumy sa rozširujú, ak sa v týchto oblastiach vytvoria obytné priestory pre Rómov.

Modernizácia rómskych osád – Nyíregyháza

- Osada Huszár bola pôvodne kasáreň pre jazdectvo, neskôr v 60-tych rokoch ju prebudovali a vytvorili nízkoštandardné byty.
- Miestna samospráva súhlasí v tom, že od polovice 60-tych rokov je Osada Huszár hlavným zdrojom problémov v Nyíregyháze: nájomníci, deložovaní z iných miest tam dostali byty v zlom stave
- Osada Huszár je ohraničené územie
- Mestská časť Oros sa nachádza pri rušnej ceste, na viditeľnom mieste a prerušuje proces rozvoja mesta

Rekonštrukcia osád chudoby – „Hlavný plán”

„Hlavný plán”

- Búranie mestskej časti Oros, súčasne rozšírenie Osady Huszár stavaním nových bytov, v bezprostrednej blízkosti starých domov
- Zápis väčšiny rómskych detí do základnej školy, pôsobiacej na tom mieste
- Vytvorenie, rozšírenie siete sociálnej starostlivosti na riešenie miestnych sociálnych problémov a napätí

Modernizácia osád v Nyíregyháze – Inverzný vplyv

- Riaditelia základných škôl považujú prítomnosť rómskych žiakov na školách za dočasný stav, lebo majú nádej, že plán rozvoja mesta ich „oslobodí“ od väčšiny rómskych žiakov
- Segregácia v inštitúciách verejného vzdelávania dosiahla značné rozmery a stala sa procesom sebaindukcie
- Miera žiackej migrácie sa stala neriešiteľnou

Rozšírenie rómskej osady, džentrifikácia centra mesta – Kaposvár

- 1922: Vedenie mesta oddelilo územie (Kaposszentjakab), ktoré rozdelilo na parcely a postavilo tam menšie domy pre Rómov. Osadením Rómov na tom mieste sa teda Rómovia nenast'ahovali do vnútorných častí mesta.
- 1960: Vedenie mesta vyst'ahovalo Rómov, žijúcich vo vnútorných oblastiach, zaoberajúcich sa obchodovaním na územie Kaposszentjakab
- 1995: Miestna samospráva sa rozhodla, že ďalej rozširuje osadu stavaním nových sociálnych nájomných bytov nižšej kvality
- Vyst'ahovali aj rodiny romungro, žijúce v centre mesta, zaoberajúce sa obchodovaním
- 2000: Na území Kaposszentjakab boli postavené ďalšie sociálne nájomné byty

Rozšírenie rómskej osady, džentrifikácia centra mesta v Kaposvári – inverzný vplyv

- Školy nie sú schopné riešiť inter-etnické konflikty
- Samospráva je nútená napriek svojej vôli znovu vytvoriť školské obvody, zlúčiť a zatvárať školy jednak kvôli inter-etnickým konfliktom, jednak kvôli tomu, že mnohých rómskych a nerómskych žiakov vezmú do iných škôl
- Stále reorganizácie generujú ďalšie konflikty
- Samospráva je presvedčená o tom, že stabilitu možno dosiahnuť a zabezpečiť iba segregovanou školou v bezprostrednej blízkosti rómskej osady. Kvôli tomu civilné organizácie zažalovali vedenie mesta, žiadajúc aj zatvorenie školy.

Miskolc – na hrane noža

Dlhú dobu boli dominantné vzdelávacie záujmové skupiny

- Priorita politiky vzdelávania: politický rozhodovací orgán spoznal, že migráciu v školstve a školskú segregáciu možno kontrolovať v tom prípade, ak v tých tzv. „školách puffer“, kde sa zvyšuje počet rómskych žiakov, zavedú triedy s dvoma vyučovacími jazykmi.
- Školský obvod dvojjazyčných tried sa vzťahuje na celé mesto, uprednostňujú ich aj elitné skupiny, nezávisle na tom, že v tej istej škole je aký počet a pomer rómskych žiakov v ostatných triedach.
- V meste informálne prijali, že rómski žiaci nemôžu chodiť do dvojjazyčných tried.
- Na druhej strane miestna samospráva dáva podporu aj rómskym žiakom vylúčeným z dvojjazyčných tried.

Miskolc – na hrane noža

Mestská záujmová skupina sa stala dominantnou

- Civilné organizácie začali súdne konanie proti vedeniu mesta s cieľom zníženia segregácie v rámci školy
- Dialnica dosiahla územie mesta, týmto sa stal zjavným problém najväčšej rómskej osady
- Mestská samospráva sa rozhodla, že zlikviduje túto rómsku osadu

Miskolc – na hrane noža: prevádzkové poruchy

- Miestna samospráva nie je schopná kontrolovať migráciu v školstve a iné migračné procesy
- Zvyšuje sa počet tých, ktorí žijú v divokých osadách

Populácia, stávajúca sa zbytočnou v mestských spoločnostiach

- Priemyselné mestá dlho poskytovali pracovné príležitosti pre chudobnejšie vrstvy, ale v skutočnosti s nimi ako mestskými obyvateľmi nevedeli čo robiť: nevedeli ich integrovať do mestskej spoločnosti a nevedeli im zabezpečiť vhodné bývanie
- Po spoločenskej, hospodárskej a politickej premene mestské vrstvy chudobných – najmä, ale nie výlučne predstavitelia rómskej populácie – sa v mestskej spoločnosti stali zbytočnou

„Nečitateľné mesto”

- Migrácia žiakov medzi školskými obvody dosahuje v mestách značné rozmery
- Hranice sú symbolické, ktoré možno prekročiť, inštitúcie môžu používať aj rôzne spoločenské skupiny
- Kvôli migračným procesom sa mestský priestor fragmentoval
- Miestne samosprávy nie sú schopné na rozumné inovácie a prijatie rozhodnutí týkajúcich sa školstva

Pomer detí učiach sa v rámci svojho školského obvodu (2010)

Veľkosť obce	%
mestá so župným právom	36,2
veľké mestá	71,2
malé a stredné mestá	64,6
veľké dediny	72,0
malé dediny	76,0

Ďakujem pekne za pozornosť!